

16.3.2012

Dnro 3559/4/10

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Kaija Tanttinen-Laakkonen

AJOKORTTITODISTUKSET KUULUVAT KUNNAN JÄRJESTÄMISVELVOLLISUUTEEN

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 11.10.2010 päivätyssä kirjeessään Jyväskylän kaupungin menettelyä lääkärintodistuksen saamisessa ajokorttia varten. Kantelijan kertoman mukaan Jyväskylän terveyskeskuksesta on sanottu, että kaupunki ei anna lääkärin vastaanottoaikoja ajokorttitodistuksen saamista varten.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Vastuualuejohtajan selvitys ja selitys

Vastuualuejohtajan selvityksen mukaan Jyväskylän terveyskeskuksessa on syksystä 2010 lähtien ollut varsin ongelmallinen lääkärivajaustilanne, jonka vuoksi hoidolliset resurssit on priorisoitu ensisijaisiksi. Ongelmallisessa tilanteessa käytännön ratkaisuna on vastuualuejohtajan mukaan ollut se, että otetaan vastaan potilaiden palvelutarve saada lääkärin vastaanottoaikoja ajokorttitarkastuksia varten ja potilaille ilmoitetaan myöhemmin ajankohta, jolloin vastaanottokäynti voidaan toteuttaa. Lääkärin vastaanottoaikojen antamisesta ei kieltäydytä, mutta tässä tilanteessa toteutusaikataulu ei ole välttämättä vastannut sitä kiireellisyyttä, joka ajokorttitodistuksen tarvitsijoilla on. Potilaita on myös informoitu mahdollisuudesta hakeutua yksityisen palvelun tuottajan lääkärin vastaanotolle, mutta ohjausta yksityisiin palveluihin ei tehdä.

Vastuualuejohtaja toteaa selityksessään, että terveyskeskus on jatkanut rekrytointiponnisteluja viranhakutoimenpitein ja myös rekrytointitilaisuuksissa mukana olemalla lääkärivajauksen korjaamiseksi. Lisäksi Jyväskylän perusturvalautakunta on hyväksynyt mahdollisuuden kilpailuttaa omalääkäriostopalvelut enintään viiden lääkärin työpanoksen osalta. Ostopalvelulääkäreiden myötä lääkärivajaustilanne tulee osin korjaantumaan. Myös todistuksia varten tarvittavien lääkärin vastaanottoaikojen saatavuus tulee suurelta osin korjaantumaan.

3.2

Jyväskylän terveyskeskuksen menettelyn arviointi

Kansanterveislain (66/1972) tapahtuma-aikaan voimassa olleen 14 §:n 1 momentin 11 kohdan (626/2007) mukaan kansanterveystyöhön kuuluvina tehtävinä kunnan tuli huolehtia siitä, että kunnan asukas tai terveyskeskuksen potilas sai terveydentilaansa koskevan todistuksen

tai lausunnon silloin, kun sen tarve perustui lakiin taikka asukkaan tai potilaan hoidon, toimeentulon, opiskelun tai muun vastaavan syyn kannalta välttämättömään tarpeeseen.

Säännöksessä tarkoitetut todistukset ja lausunnot eivät kuulu hoitotakuun piiriin. Näin ollen kunnat voivat priorisoida hoitoa tarvitsevat henkilöt näitä hoitoon kuulumattomia terveystodistuksia tarvitsevien asiakkaiden edelle. Palveluja etusijajärjestykseen asetettaessa on kuitenkin otettava huomioon potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, potilaslaki) 3 §:n mukainen syrjintäkielto, ja myös velvollisuus yksilöllisesti selvittää potilaan terveydentila ja hänen siitä johtuva riittävien terveyspalveluiden tarpeensa. Säännöksessä tarkoitettuja todistuksia ovat muun muassa ajokorttitodistukset (HE 234/2006).

Vastaava säännös (22 §) sisältyy voimassa olevaan terveydenhuoltolakiin (1326/2010).

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992, STVOL) 4 §:n mukaan kunta voi järjestää terveydenhuollon alaan kuuluvat tehtävänsä 1) hoitamalla toiminnan itse, 2) sopimalla siitä yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa, 3) olemalla jäsenenä toimintaa hoitavassa kuntayhtymässä, 4) hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta taikka 5) antamalla palvelunkäyttäjälle palvelusetelin, jolla kunta sitoutuu maksamaan palvelujen käyttäjän kunnan hyväksymältä yksityiseltä palvelujen tuottajalta hankkimat palvelut kunnan päätöksellä asetettuun setelin arvoon asti.

Vaikka hoitotakuun enimmäismääräajat eivät koskekaan hoitoon liittymättömien todistusten tai lausuntojen antamista ja niihin liittyvien lääkärintarkastusten tekemistä, kysymys on kuitenkin kunnan tai yhteistoiminta-alueen järjestämisvastuulle kuuluvasta lakisääteisestä tehtävästä. Kunnalla tai yhteistoiminta-alueella on STVOL:n mukaan useita vaihtoehtoisia tapoja järjestää terveydenhuollon alaan kuuluvat tehtävänsä. Se voi hankkia palvelun esimerkiksi toiselta kunnalta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä toimivaltaisessa viranomaisessa. Jos potilas joutuu odottamaan kohtuuttoman kauan pääsyä terveyskeskuslääkärin vastaanotolle ajokorttitodistuksen saamiseksi varten, tämä voi merkitä sitä, että kunta on laiminlyönyt lakisääteisen velvollisuutensa huolehtia kyseisestä kansanterveystyöhön kuuluvasta tehtävästä.

Käsitykseni mukaan potilaalle tulee antaa vastaanottoaika terveyskeskuslääkärille tällaisen hoitoon kuulumattoman todistuksen tai lausunnon antamiseksi. Tämä johtuu siitä, että potilaslain 4 §:n mukaan potilaalle on ilmoitettava hoitoon pääsyn ajankohta. Potilaslain 2 §:n 2 kohdan mukaan terveyden- ja sairaanhoidolla tarkoitetaan muun muassa potilaan terveydentilan määrittämiseksi tehtäviä toimenpiteitä. Näin ollen myöskään näitä todistuksia tai lausuntoja tarvitsevia potilaita ei voida jättää epämääräiseksi ajaksi odottamaan lääkärin vastaanotolle pääsyä.

Jyväskylän terveyskeskuksen menettely ei ole ollut lainmukaista, kun se ei ole ilmoittanut ajokorttitodistusta tarvitseville potilaille lääkärin vastaanottoaikaa.

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsitykset ajokorttitodistuksen antamisvelvollisuudesta Jyväskylän terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni vastuualuejohtajalle.